

Sámo se vracel domů. Ale kde byl nyní jeho domov? Už to nebyla ta mocná Franská říše, kde se narodil a kde vyrůstal – ta říše, do které byl jeho otec jako otrok kdysi zavlčen! Jeho novým, pravým domovem se nyní stala Morava, země Slovanů, v jejichž čele jí vydobyl svobodu.

„Sláva Sámovi!“ volal všechen slovanský lid. Vítal ho nejen jako osvoboditele, ale také jako svého prvního krále, za kterého byl radou náčelníků, vojvodů a lechů všech slovanských kmenů slavnostně zvolen a prohlášen.

(Příběhy z dávných dějin země moravské; upraveno)

1. Popište, v čem byla síla Avarů.

2. Vysvětlíte, jak využil Sámo bojovou taktiku Avarů. Kam až vytlačilo slovanské vojsko Avary? V encyklopedii vyhledejte, kdy se tato bitva konala.

3. Proč přemýšlel Sámo nad slovem „domov“?

4. Rozdělte se do dvou skupin. Jedna skupina si připraví povídání o Avarech (kdo byli, jak vypadali, jak žili) a druhá o Sámově kmenovém svazu.

KROK A JEHO DCERY

Krista a Jiří Bláhovi, na motivy knihy Zdeňka Adly, Jiřího Černého a Jiřího Kalouska Obrázky z českých dějin a pověstí

Hraje se ve zcela prázdném prostoru. Významnou složku tvoří kostým – civilní oblečení (jednobarevná trička, přiléhavé tříčtvrteční kalhoty, bosé nohy) je doplněno suknicemi z režného materiálu hnědé, béžové a skořicové barvy. Suknici tvoří nesešitý pruh látky, v pase protažený gumou a ukončený háčkem na sepnutí. Jednoduchá manipulace umožňuje její použití jako sukně, peleríny, závoje, ale i k vytvoření hradeb, Jantarové hory, orloje a dalšímu využití podle potřeby v jednotlivých pověstech. Zpěv doprovází jeden z účinkujících hrou na housle.

Soubor přichází do hracího prostoru v roli kamelotů: Obrázky z českých pověstí...

Všichni: Pověst o Krokovi a jeho dcerách.

Vypravěč: Vojvoda Krok zaujal Čechův trůn (*Všichni snesou suk-nice doprostřed a vytvoří z nich hnízdo, na které se posadí Krok.*). Své sídlo přenesl na Budeč, teh-

dejší středisko moudrosti a školu nejvyššího umění věšteckého a čarodějnického. (*Všichni čarují v kruhu.*) Drn má bába, drn má bába, bába má v drdolu drn, drn, drn! (*Odčarují Kroka a na jeho místě vyčarují Kazi.*) To je Kazi,

Kroková dcera, lékařka! (*Improvizace – prohlídka pacientů.*) Drn má bába, drn má bába... (*Odčarují Kazi a vyčarují Tetu.*) To je Teta, učitelka... (*Improvizace – zkoušení.*) Drn má bába... (*Vyčarují Libuši, která zaujme věštecký postoj, ostatní se domnívají, že jde o předpažení a začnou cvičit.*)

Krok: Ona necvičí, ona věští.

Libuše: Bohové tě, otče, varují, našemu hradu hrozí záhuba! Poslové, jděte k řece Vltavě a hledejte místo pro nový hrad.

Všichni (*Prohledávají prostor.*)

Hlas: Tady je to!

Všichni (*se seběhnou*): Tady je to místo vyvolené, pro hrad jako stvořené.

Krok: Ano, tady postavíme nový hrad, vysoko na skále, aby na nás nepřátelé nemohli. (*Spojením dvou suknic se vytvoří jakási látka, která se postupně zvedá.*)

Hlas: Takhle?

Krok: Výše! (*A poskakuje podle skandování.*)

Ostatní: Výše hrad, výše hrad, výše hrad (*skandují*), vyše hrad, vyše hrad...

Krok: A máme tady Vyšehrad!... Co to, nemůžu udělat ani krok?

Všichni (*polohlasně*): Krok nemůžeme udělat ani krok. Vždyť se taky naběhal.

Krok: Opravdu to nejde, musíte mě pochovat.

Všichni (*Uspávají Kroka a zpívají ukolébavku.*)

Vypravěč: Po Krově smrti zvolila rada starších za kněžnu moudrou a krásnou Libuši.

Teta a Kazi: Kněžna ráda pobývala se svými sestrami v hradních zahradách.

Libuše: To je krásná květina!

Všichni: To je krásná květina!

Teta: A tamhle letí motýl!

Všichni: A tamhle letí motýl!

Kazi: A tady leze brouček!

Všichni: A tady leze brouček!

Libuše: A hlavně ten božský klid!

Bivoj (*s imaginárním kancem na zádech*): Z cesty, dostal jsem ho!

Všichni (*Leknou se a prchají – Bivoj začne zápasit s kancem za obdivného výkřiku přihlížejících. Po vítězném zápase představují dívky Bivoje Libuši.*)

Dívky: Libuše, to je náš statečný Bivoj!

Libuše: Buď zdráv, hrdino! Přijmi dík všech, kterým toto hrozné zvíře škodilo. Čím našeho statečného hochu odměníme, milé sestry?

Kazi: Nechceš medaili?

Bivoj: Děkuji, to nestojí za řeč.

Všichni: Jak je skromný, nic nechce!

Teta: Diplom?!

Bivoj: Ale, to nestojí...

Všichni: Jak je skromný, nic nechce!

Libuše: A což takhle šlehačkový pohár!

Všichni: Jak je skromný, on nic nechce!

Kazi: Líbíš se mi, Bivoji, jsi statečný a skromný, nabízím ti svou

ruku. (*Popadne Bivoje k svatebnímu tanci.*)

Všichni (zpívají a tančí): Poslechněte, lidé drazí, velkou novinu. Dnes se vdává naše Kazi a bere si hrdinu.

Tančíme všichni svatební tance, žení se Bivoj, co nebál se kance.

(*Dětská scéna 9, Listopad 2002; Obrázky z českých dějin a pověstí*)

1. Čemu byl nakloněn vojvoda Krok a čím proslul hrad Budeč?

2. Vyhledejte a přečtěte část, ze které se dovíte, jak Vyšehrad dostal své jméno.

3. Povídejte, co si pamatujete ze 3. třídy o Krokovi a jeho dcerách.

O SVATOPLUKOVI A JEHO SYNECH

Josef Tesařík

Pověst o Svatoplukovi a jeho třech synech lámajících pruty je dostatečně známá. Málokdo však ví, že to ve skutečnosti bylo trochu jinak.

Svatopluk úspěšně pokračoval v díle svého strýce Rastislava a zveleboval a rozšiřoval slavnou Velkomoravskou říši. Konstantin filosof mezitím zemřel coby Cyril v Římě a jeho bratr Metoděj, první arcibiskup moravský, se se Svatoplukem příliš v lásce neměl. Metoděj dokonce vynesl nad panovníkem klatbu, leč pro Svatopluka hrál čas – roku 885 Metoděj zemřel a tím se mnohé problémy vyřešily samy.

Ale na každého jednou dojde, a tak i Svatopluk brzy pocítil, že jeho dnové jsou sečtení. I když se mu odejít nechtělo – ostatně komu ano –, rozhodl se, že musí předat vládu svým synům a pořádně je vybavit radami do státnického života.

Byli tedy synové povoláni k loži téměř umírajícího Svatopluka. Nutno si ovšem uvědomit, že panovník na tom byl ještě celkem dobře, vládu ještě rozhodně předat nehodlal a ty velké kruhy pod očima byly způsobeny včerejším vydatným hýřením. Dále je třeba

